

**УПУТСТВО
ЗА ИЗРАДУ АКТА КОЈИМ УСТАНОВЕ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА ПРОПИСУЈУ МЕРЕ, НАЧИН И
ПОСТУПАК ЗАШТИТЕ И БЕЗБЕДНОСТИ ДЕЦЕ И УЧЕНИКА**

("Сл. гласник РС", бр. 67/2022)

1. Овим упутством дају се инструкције за израду акта којим установе образовања и васпитања - предшколска установа, основна и средња школа и школа са домом ученика (у даљем тексту: установа), прописују мере, начин и поступак заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у установи и свих активности које организује установа, у сарадњи са надлежним органом јединице локалне самоуправе и које је дужна да спроводи.

2. Установа доноси општи акт о заштити и безбедности деце и ученика и да спроводи мере прописане наведеним актом којима се осигуравају услови за безбедан боравак деце и ученика у установи и током свих активности које организује, у складу са Законом о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/17, 27/18 - др. закон, 10/19, 6/20 и 129/21), у даљем тексту: Закон, посебним законима у области образовања и васпитања и другим прописима којима се уређује област заштите и безбедности. Деца и ученици имају право на заштиту и безбедност у објекту - згради и дворишту установе, као и ван зграде и дворишта установе, за време остваривања свих облика васпитно-образовног, односно образовно-васпитног рада (у даљем тексту: образовно-васпитног рада) или других активности које организује установа, у складу са законом и општим актом установе.

Установа, односно запослени у установи обезбеђују остваривање права детета и ученика у складу са законом.

3. Деца и ученици имају право на заштиту и безбедност у установи и од поступака других ученика, запослених, родитеља, односно другог законског заступника детета и ученика и трећих лица који угрожавају њихову безбедност.

4. Деца и ученици имају право на заштиту и безбедност од елементарних непогода - поплава, земљотреса, других несрећа/удеса, катастрофа или других ванредних околности и ситуација, које могу да угрозе безбедност деце и ученика у установи.

5. Имајући у виду интерес заштите и безбедности деце и ученика у установи и посебно заштите од насиља, изузетно је важно да пре измене и допуне постојећих, односно израде нових аката, установа припреми анализу потенцијалних и актуелних ризика у организацији рада установе (просторни, технички, временски и други организациони услови) и то:

- 1) приступ објекту установе (згради и дворишту) - приступачност дворишта за кретање свих учесника у образовно-васпитном процесу; конфигурација терена и близина ризичних саобраћајница, мостова, пружних прелаза, пешачких прелаза, лежећих полицајаца, семафора и др.;
- 2) сигурност простора - ограђеност дворишта и степен ризика од могућности приступа трећих лица том простору; осветљеност простора око објекта; видео надзор; стање приступних рампи и подизних платформи; стање громобрана и инсталација - водоводне, канализационе, електричне и гасне мреже и др.;
- 3) у унутрашњем простору - стање објеката у којима се остварује образовно-васпитни рад; приступачност самог објекта за све учеснике у образовно-васпитном процесу; обезбеђени приступ уређајима за грејање и простору за складиштење огрева, уређајима за обезбеђивање довода електричне енергије и санитарним чворовима и њихово стање; стање приступних рампи, подизних платформи, лифта, степеништа и сигурности рукохвата; стање физкултурне сале, опреме и спортских терена; стање радионица и кабинета са машинама, апаратима и другим уређајима, алатима, прибором, хемикалијама и другим средствима за рад (посебно у одређеним стручним школама) и др.;
- 4) специфични услови и околности које су карактеристичне за установу - рад у сменама, број деце и ученика, градска или сеоска средина и др.

6. Ради свеобухватне заштите и безбедности деце и ученика, установа у сарадњи са надлежним органом јединице локалне самоуправе, остварује комуникацију са релевантним институцијама на националном и локалном нивоу (органи, организације, установе, тела и др.) у реализацији заједничких активности усмерених на обезбеђивање заштите и безбедности деце и ученика.

7. Установа утврђује превентивне мере заштите и безбедности у вези са организацијом рада, и то:

- 1) распоред дежурстава запослених;

- 2) начин евидентирања уласка трећих лица у установу;
- 3) могућности боравка у установи, односно непосредног учешћа родитеља, односно другог законског заступника детета и ученика у активностима установе;
- 4) начин утврђивања идентитета лица која остварују родитељско право или имају старатељство над дететом када га одводе из установе;
- 5) физичка безбедност објекта - зграде, дворишта и окружења (процедуре за домара/запослене - свакодневни обиласци зграде (учионица, ходника, тоалета, радионица, спортске сале, трпезарије и других просторија) и дворишта, са посебним освртом на игралишта за децу, терене и спортске справе које користе и грађани; периодичне провере машина, алата, простора; дезинфекција, дезинсекција и дератизација; провера исправности воде за пиће након неких хаварија и клима уређаја - редовно одржавање и вентилација; саобраћајна безбедност и сл.);
- 6) безбедносне процедуре у установи, укључујући и процедуре у учионицама и другим просторијама за рад - опремање просторија, биљке које изазивају алергије или отровне биљке, употреба спрејева или токсичних лепкова, отварање прозора и др.; у лабораторијама - протоколи извођења огледа, заштитна опрема и процедуре; чување хемикалија и опасних алата; у физкултурној сали - рад на справама; безбедност у радним просторима - обратити пажњу на специфичности установа: електротехничке школе, грађевинске, машинске, медицинске и др. и посебно на извођење наставе на отвореном када је претопло или сувише хладно; у дворишту - одржавање безбедности кретања у дворишту када напада снег и др., безбедност саобраћаја у дворишту установе (забрана кретања моторних возила и возила микромобилности кроз двориште, забрана уласка осим за возила установе);
- 7) одржавање дисциплине у установи - згради и њеном дворишту, посебно у учионици и другим радним просторијама;
- 8) истакнуто место за прву помоћ у установи (где се налази комплет за прву помоћ, ко је задужен да проверава/допуњује садржину комплета, телефони хитне помоћи и надлежног дома здравља - видно обележени) као и начин поступања у ситуацији када је потребно детету и ученику указати прву помоћ или постоји сумња на потенцијални здравствени ризик или повреду детета, односно ученика (ко позива хитну помоћ и обавештава родитеља и другог законског заступника и по потреби надлежну инспекцију и др.);
- 9) поступање ради заштите од болести, посебно инфективних (хигијена у установи, поступање у складу са прописима из области здравства и санитарна контрола, ко је задужен да обавести надлежног лекара о појави инфективне болести и др.) и поступање по препорукама надлежних здравствених органа;
- 10) безбедносне процедуре/правила за заштиту и безбедност за време остваривања образовно-васпитног рада ван установе (практична настава и/или учење кроз рад у складу са планом и програмом наставе и учења, настава у природи, екскурзије, студијска путовања и такмичења - водити рачуна о томе да се у циљу заштите и безбедности превоз ученика за републичко такмичење, по правилу, не врши у касним ноћним или раним јутарњим сатима да би учествовали на такмичењу), одласци у позоришта, посете музејима и реализација других облика ваншколских активности;
- 11) поступање ради заштите од физичких повреда (обезбедити да подови нису клизави или ставити одговарајућу ознаку; обезбедити набавку школског намештаја без оштрих ивица, у складу са могућностима и др.);
- 12) начин правилног коришћења и надзор над употребом машина, апарата и других уређаја у реализацији наставе, као и алата, хемикалија и других наставних средстава; редовна провера исправности машина, апарата и других уређаја; употреба прописане заштитне опреме и др.;
- 13) правила за одговорно поступање и пријава кварова и оштећења на инсталацијама - водоводне, канализационе, електричне и гасне мреже, котларнице и др.; одредити ко је задужен да реагује ради заштите и безбедности или да пријави квар на инсталацијама, опреми и др. надлежној служби;
- 14) планирање превентивних и интервентних програма са циљем промене понашања код ученика;
- 15) сарадња са овлашћеним организацијама за контролу громобранских инсталација, у складу са законом;
- 16) мере заштите од пожара, у складу са Законом о заштити од пожара ("Службени гласник РС ", бр. 111/09, 20/15 и 87/18 - др. закон);

- 17) правила за одговорно поступање у случају елементарних непогода и других несрећа и сл. или других ванредних околности и ситуација;
- 18) правила за сарадњу са комуналним службама ради обезбеђења тротоара и уличног осветљења на прилазу установи, правилног размештаја/постављања контејнера, да не ометају улаз у двориште установе и зграду и др.;
- 19) правила за сарадњу са надлежним службама ради постављања одговарајуће заштитне сигнализације на саобраћајницама на прилазу установи;
- 20) израду и реализацију годишњих програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програма спречавања дискриминације у складу са Законом, Правилником о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање ("Службени гласник РС", бр. 46/19 и 104/20) и Правилником о поступању установе у случају сумње или утврђеног дискриминаторног понашања и вређања угледа, части или достојанства личности ("Службени гласник РС", број 65/18);
- 21) правила за поступање у случају претње, односно сумње на постојање друге опасности по безбедност деце и ученика.

8. У прописивању мера, начина и поступака заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у установи и свих активности које организује, установа сарађује са надлежним органом јединице локалне самоуправе (члан 108. став 1. и члан 189. став 1. тачка 8) Закона).

У поступку прописивања мера за заштиту и безбедност деце и ученика учествује и савет родитеља у установи (члан 120. став 6. тачка 9) Закона), а у школи се прибавља и мишљење ученичког парламента (члан 88. став 1. тачка 1) Закона).

Мере, начин и поступак из става 1. ове тачке, установа прописује у складу са овим упутством и одговарајућим правилима и мерама, односно протоколима за поступање надлежних служби.

9. Установа о мерама заштите и безбедности које донесе у складу са овим упутством, на одговарајући начин (усмена информација, писмено обавештење, на огласној табли или званичној интернет страници установе и сл.) упознаје децу и ученике, њихове родитеље, односно другог законског заступника, као и све запослене.

10. Ово упутство ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".